

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

”Vil ministeren redegøre for, hvilke overvejelser regeringen gør sig om, hvad Danmark kan gøre for at brødføde flere mennesker, hvis krigen i Ukraine udløser en international fødevarekrise?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rasmus Nordqvist (SF) og Zenia Stampe (RV).

Svar

Tak for ordet. Og tak til spørgerne for at rejse samrådsspørgsmålet om konsekvenserne af en potentiel international fødevarekrise. Og for at sætte fokus på, hvad vi kan gøre for at afhjælpe den.

Vi står i en alvorlig situation og oplever nok en af de største kriser i Europa siden anden verdenskrig. Det har store konsekvenser. Også for fødevaresektoren. Danmark er i beredskab, og vi følger udviklingen tæt.

Det er ikke uden grund, at Ukraine bliver kaldt verdens kornkammer. Rigtig mange lande er afhængige af import af korn fra Rusland og Ukraine. Den russiske flåde har siden krigens begyndelse blokeret de ukrainske afskibningshavne ved Sortehavet. Det har fået priserne på verdensmarkedet til at stige.

Vi kan se konturerne til en alvorlig fødevarekrise, selvom det stadig er for tidligt at vurdere det fulde omfang. At undgå en fødevarekrise er en svær situation med mange ubekendte. Til gengæld er der mange idéer til løsninger. Der har været fremsat ønsker om at omlægge foderarealer og animalsk produktion til planteproduktion. Det tror jeg især ligger stillerne af dagens samrådsspørgsmål særligt på sinde.

Der har også været ønsker om, at vi skal sætte de grønne ambitioner på hold. At vi skal dyrke brakarealer. At vi midlertidigt skal sætte en stopper for udtagning af lavbundsjorder. Og at vi skal standse med at rejse skov. Det skal vi ikke.

Det er idéer, der går i mange retninger. Derfor er det godt, at vi får drøftet de her ting.

Men det er også vigtigt for mig at sige, at vi skal være realistiske i forhold til, hvad vi *kan* påvirke i Danmark.

Det er regeringens bud, at vi bedst påvirker andre lande ved, at Danmark fortsat er et grønt foregangsland.

Men vi kan ikke bestemme det globale udbud af fødevarer eller fordelingen af dem. Det kræver internationalt samarbejde.

Som jeg ser det, er der primært tre måder, hvor Danmark kan hjælpe med at brødføde flere mennesker, hvis krigen i Ukraine udløser en international fødevarekrise.

For det første skal vi sikre stabile rammer for landbruget og den grønne omstilling. Så fødevareforsyningen er velfungerende og bæredygtig på den lange bane. I Danmark har vi f.eks. besluttet en historisk, ambitiøs satsning på plantebaserede fødevarer.

For det andet skal vi sørge for at holde vores egne markeder åbne. Vi skal arbejde for, at lande ikke lukker sig om sig selv i den aktuelle krise. Eksportforbud og hamstring til nationale lagre er ikke vejen frem.

For det tredje skal vi tage del i den fælles, internationale indsats for at forbedre den globale fordeling af fødevarer ved at hjælpe Ukraine med at eksportere sit korn, forsvare frihandel og fastholde globale forsyningskæder. Derudover arbejder vi internationalt for at mindske madspild og fødevaretab.

Regeringen vil fastholde de grønne ambitioner

Lad mig begynde med det første. Det er afgørende, at dansk landbrug fortsætter som lokomotiv for den internationale grønne omstilling.

Situationen i Ukraine er forfærdelig. Men vi må ikke forfalde til hurtige løsninger, som kan påvirke den grønne omstilling negativt mange år i fremtiden.

For mig er der ikke noget, som hedder enten eller, når vi taler om animalsk produktion og plantebaserede fødevarer.

Danmark er et foregangsland i forhold til en grøn og bæredygtig animalsk produktion. Det er regeringens ambition, at vi gradvist skal fortsætte med at udvikle os. Og vise vejen for resten af verden.

Når det er sagt, så lad mig slå fast: Jeg er helt enig i, at vi skal producere flere plantebaserede fødevarer.

Det skal vi af hensyn til klimaet. Men også af hensyn til en stabil og bæredygtig forsyning af fødevarer i fremtiden.

Med landbrugsaftalen har vi i fællesskab skabt gode rammer for en grøn omstilling af landbruget. Og for flere initiativer med fokus på udvikling af plantebaserede fødevarer.

Sigtet med landbrugsaftalen er bl.a. er at sikre en vigtig forudsigelighed og retning for erhvervet. Derfor er det også så vigtigt, at aftalen fik den brede opbakning.

Forudsigeligheden er afgørende. For på den måde kan dansk landbrug fortsat være blandt de mest klimaeffektive og bæredygtige leverandører af kvalitetsfødevarer i verden. Landbrugerne kan ikke bare omlægge fra dag til dag.

Det er ikke mængden af fødevarer, men fordelingen, der er skæv

Og lad mig så gå videre med det næste budskab. For det er vigtigt at huske på, at den aktuelle hovedudfordring er, at *fordelingen* af fødevarer på det globale marked er skæv.

Den fødevareusikkerhed, alt for mange i verden oplever, handler derfor ikke kun om udbuddet af fødevarer. Det er i høj grad et spørgsmål om, hvorvidt man har råd til at købe de fødevarer, der er.

Derfor er det enormt problematisk, når fødevarer ikke kommer ud på markedet. Det kan f.eks. ske, hvis lande eller spekulanter opkøber fødevarer til lagre. Det får priserne på mad til at stige.

Vi har set det for nyligt, hvor Indonesien har indført et eksportforbud af palmeolie. Eksportforbuddet har begrænset mængden på det globale marked og indirekte ført til begrænsninger for salg af madolier i danske supermarkeder.

Protektionisme har vi desværre set før i andre fødevarekriser. Og det er de afledte, voldsomme prisstigninger, der udhuler forsyningsikkerheden for millioner af mennesker. Derfor er det vigtigt, at markederne holdes åbne. Det bedste forsvar mod fødevarekriser er handel og åbne grænser. Ikke protektionisme.

For det kan medføre voldsomme stigninger i fødevarepriserne, så fødevarebistand til de mest sårbare befolkninger gennem FN's Fødevareprogram bliver dyrere.

Fra et dansk perspektiv skal vi hjælpe med at sikre stabile fødevarekæder. Særligt i krisetider.

Internationalt samarbejde

Og det bringer mig videre til mit tredje budskab. Det er vigtigt, at vi har et stærkt internationalt samarbejde. Det er det, fordi det er begrænset, hvad Danmark kan gøre på egen hånd.

F.eks. er det ikke Danmarks produktion isoleret set, der er central for mængden af producerede fødevarer. Men efterspørgslen internationalt.

Hvis vi reducerer den animalske produktion i Danmark, kan det medføre en øget animalsk produktion i andre lande. Og hvis vores reduktion betyder, at der skrues op for produktionen andre steder, er vi lige vidt.

Og det er stadig fordelingen af fødevarer globalt, der er hovedudfordringen i den situation, vi står i lige nu.

Der er enorme mængder fødevarer, som aldrig når ud på markederne, fordi de går tabt eller fordærves på vejen.

Derfor er Danmark dybt engageret i den internationale dagsorden om madspild og fødevaretab. Det er vigtigt at mindske tabet af fødevarer, særligt i de lande, der i forvejen ikke har fødevarer nok.

Fra dansk side er vi involveret i partnerskaber i hele verden som sigter på at skabe stabile fødevarsystemer.

Med støtte fra Danida har vi projekter i Nigeria, Kenya, Vietnam, Indonesien og flere andre lande, hvor vi samarbejder med myndigheder, organisationer og fødevareproducenter om konkrete projekter.

Det gør vi, for at støtte en bedre fødevarforsyning lokalt og regionalt.

Også i EU-samarbejdet er der stort fokus på de udfordringer, krigen i Ukraine skaber for fødevarforsyningen i Europa og globalt.

Her opfordrer man bl.a. medlemslandene til at prioritere investeringer, der reducerer afhængigheden af gas, pesticider og gødning. Kommissionen har også fokus på at sikre alternative fragtruter for at få korn ud af Ukraine.

Det er vigtigt, at vi fortsætter med at bidrage til en mere bæredygtig fødevareforsyning på sigt og samtidig gør os mere uafhængige af russisk energi og gødning.

Afslutning: Grøn omstilling og internationalt samarbejde om fødevareforsyning

Her til slut vil jeg understrege, at Danmark kan og skal være et forgangsland for den grønne omstilling af landbruget.

Det kan ikke ske fra den ene dag til den anden. Derfor skal vi holde fast i den retning, vi satte med landbrugsaftalen.

Med landbrugsaftalen i hånden skal vi prioritere det internationale samarbejde om den globale fødevareforsyning højt og vise de gode, grønne løsninger. Det er dét, der kommer til at sikre en bæredygtig fødevareforsyning på sigt. Og den udvikling skal vi også presse på for internationalt.

Derfor er jeg også stolt over, at Danmark i begyndelsen af maj kunne samle en stribe af de mest indflydelsesrige og vidende mennesker fra hele verden til World Food Summit i København.

Det gjaldt for eksempel David Beasley, direktøren for FN's Fødevareprogram og Inger Andersen, direktøren for FN's miljøprogram.

Kort sagt var hovedbudskaberne fra World Food Summit at sikre fødevarehjælp og at undgå protektionisme. Kombineret med at fremme en mere bæredygtig landbrugsproduktion og at styrke den lokale fødevareproduktion i de sårbare lande.

Det er den vej, vi skal gå, så vi i fællesskab kan være med til at gøre en forskel. Vi er nødt til at holde fast i den grønne omstilling. Også i krisetider.

Tak for ordet.